

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Луняк І.В. Заробітна плата як основне джерело доходів найманих працівників / І.В. Луняк // Агросвіт. — № 21. — 2015. — С. 39–42.

Вітковська К.В.

к.е.н., доцент кафедри статистики ОНЕУ

ОСОБЛИВОСТІ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ БІДНОСТІ НАСЕЛЕННЯ В РЕГІОНАХ

Однією з найважливіших глобальних проблем сучасності є подолання бідності населення. Питання дослідження бідності та чинників, які на неї впливають, розглянуті у працях Е. Лібанової, Л. Черенко, В. Шишкіна та інших економістів [1]. Однак, недостатньо дослідженим залишається регіональний аспект формування рівня бідності в Україні. Виявити, як впливають окремі чинники на рівень бідності в цілому по країні та в окремих її регіонах дозволяє кореляційно-регресійний метод аналізу [2, с. 202–205]. Але він не дає можливості виявити подібні ознаки бідності, виділивши групи схожих областей, дослідити їх особливості та побудувати для кожної групи окрему модель розвитку. Подолати такий недолік можна за допомогою використання кластерного аналізу.

Метою дослідження є розподіл регіонів України на класи, кожен з яких відповідає певній категорії бідності залежно від конкретних соціально-економічних і демографічних факторів за допомогою кластерного методу.

Аналіз здійснено за такими показниками з використанням кластеризації методом *k*-середніх: 1) рівень бідності; 2) валовий регіональний продукт (ВРП) на душу населення; 3) наявний дохід (НД) на одну особу; 4) індекс цін; 5) рівень безробіття за визначенням МОП; 6) урбанізація; 7) частка осіб у віці від 0 до 14 років і 8) частка осіб у віці 60 років і старше у населенні.

У результаті проведених розрахунків нами було отримано п'ять кластерів (табл. 1). Результати дослідження свідчать, що середні значення обраних показників (окрім індексу цін) у сформованих групах суттєво відрізняються один від одного. І кластер, представлений столицею нашої країни, є безперечно лідером у досліджуваній сукупності, оскільки тут спостерігається найнижчий рівень бідності. Це обумовлено самим високим ВРП та НД на

одну особу, також низьким рівнем безробіття та відносно невисокою часткою дітей у складі населення.

Таблиця 1

СКЛАД КЛАСТЕРІВ ВИЗНАЧЕНИХ МЕТОДОМ К-СЕРЕДНІХ

Номер кластера	Кількість об'єктів у кластері	Склад кластера
I	1	Місто Київ
II	2	Області: Донецька та Луганська
III	7	Області: Дніпропетровська, Запорізька, Полтавська, Сумська, Харківська, Черкаська, Чернігівська
IV	12	Області: Вінницька, Житомирська, Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька
V	3	Області: Волинська, Закарпатська, Рівненська

Найгіршим з точки зору всіх показників є II кластер, що пояснюється політичною та соціально-економічною ситуацією в цих регіонах. III кластер за рівнем бідності знаходиться на другій позиції після Києву. На це вплинули, окрім економічних чинників, вищий рівень безробіття та більша частка пенсіонерів у складі населення. V кластер включає області з найнижчими показниками (окрім Донецької та Луганської областей) розвитку економіки, і, як наслідок, — високим рівнем бідності.

Таким чином, проведений аналіз показав теоретичну обґрунтованість використання кластерного методу для дослідження бідності, так як отримані результати корелюють з існуючою ситуацією в країні та відповідають показникам, які опосередковано характеризують рівень бідності. Практична значимість результатів дослідження полягає в тому, що кластерний аналіз дозволив нам виявити спільні риси характеру бідності в різних областях країни з метою розробки заходів соціально-економічної політики в окремих регіонах з урахуванням їх специфіки.

Список використаних джерел

1. *Лібанова Е. М.* Бідність населення України: методологія, методика та практика аналізу: монографія / Е. М. Лібанова. — К.: КНЕУ, 2008. — 328 с.
2. *Вітківська К. В.* Статистична оцінка впливу факторів на рівень бідності / К. В. Вітківська // Формування ринкових відносин в Україні. — 2015. — С. 202–205.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики в Україні [Електронний ресурс] — Режим доступу: www.ukr.stat.gov.ua.